

۶۰۲۶

عنوان بیوه مرگه‌ها نا بود

دانشگاه تبریز

دانشکده داروسازی

پایان نامه

برای دریافت مدرک دکتری در رشته داروسازی

دانشکده داروسازی

موضوع

مطالعه اپیدمیولوژی بهلا رزهوز مفا نه‌ای در خوزستان

۱۰۷۵

شماره پایانه نامه

سال تحصیلی ۱۳۴۶ - ۱۳۴۵

نماد

احمد - مجدی

رئیس هیئت لغات

گارمند

گارمند

تقدیم به :

برادر عزیزم که از هیچگونه کوشش و فداکاری در

راه ادامه تحصیل دریغ نفرموده اند.

تقديم به :

مادر و خواهران و ديگر برادر عظيم كه همواره

مغول من بوده اند .

تقدیم به :

استاد ارجمند جناب آقای دکتر دادگر که از راهنمای

بهدریغ و خردمندانۀ شان در این رسالہ بہرہ مند بودہ و بہرہ ستہ

از ایشان سپاسگزارم .

تقديم به :

هیئت محترم قضات

((پیغام))

قبل از بیان هر مطلبی از اسعاد ارجمند جناب آقای دکتر دادگر که باراهنمایی
 خدمتدانه خود در مورد تدوین و انتصاب مطالب از منابع خارجی و نیز باهیانات
 کامل و جامع از نوسعه‌های خود ایهان مراباری و کمک فرموده‌اند تا جایی که
 علاوه بر راهنمایی‌های لازم در آزمایشگاه در مطبعتی نیز وساعلمسکنه را در اختیار
 اینجانب نهاده‌اند. سپاسگزارم و هرگز محبت‌های پدیدریخ ایهانرا فراموش نخواهم کرد چه
 گفته از اینها بیان کنم و هیوه تدریس و تفریحی پفررا گرفتن این رعه از علم پزشکی
 بهسوس ترغیب دانشجویان پکنفرانسر دادن در کلاس و استفاده از منابع خارجی و داخلی
 که دانشجویان را وادار میکند تا غور و بررسی بیشتری در این زمینه بعمل آورده بساعت
 علاقمندی اینجانب باین موضوع گردید و اینک این معترض را بحضورتان تقدیم نمایم
 تا شاید جزئی از وظیفه ما گردی خود را بایهان ادا نموده باشم .

کاروان علم بی امان پیش می‌رود و کوشش همه جانبه دانشمندان هر روز اسرار
 تازه‌ای از طبیعت را می‌گشایند .

در عصر ما عصر مسافرت پانزا و تخمیر ماه نوسعه علم طب و دارو و تفکیک
 بیماریها و تخصص در هر کدام گریه بسیاری از مصماها را گهوده است ولی در همین حال

حال امکان احاطه يك فرد واحد را بر تمامي رفته‌ها از بين برده‌است لذا بايد از نطفه‌ها و جريبات دانشندان اين فن كه هر يك سپس با اين امر حياتي و انساني پرداخته‌اند استفاده نمود و از حصول جريبات آنها راه پيرفتدانشي پيروي را هموار ساخت .

بلا رنجوزيكي از بيماريهاي انگلي است كه بعد از مالاريا يكي از بيماريهاي ناراحت كننده مزمن بومي است كه در زماني است در حوضت انشاالله و با ايجاد دعا و پروژه‌هاي جديد آبياري و کشاورزي و بعوضه و ازدياد است چون اين انگل هم در انسان و هم در دامها توليد بيماري ميكند و بالنتيجه باركود كار کشاورزان و از بين رفتن دامها در وضع اقتصادي كه در فعاليت معلوم دارد عناصرا افراد آلوده و مبارزه با آن يك الزام اجتناب ناپذير و خدمتي به انسانها بوده كه هم اكنون بكمك سازمان برنامه پيرويهايي در اين زمينه حاصل گرديده است .

((مقصود از بیماری "سیتوزوماز" بطور کلی))

سیتوزوماز یک بیماری مزمن ناشی از قلم یا کرم سیتوزوم است .
 سیتوزوماهی که انسان را آلوده میکند به نوعی که دوکای آنها بنام سیتوزوما
 مانسونی و ژاپونیکم *S. Mansoni Japonicum* . در رودهای کوچک
 روده و نوع دیگر سیتوزوما مانسوبیم *S. Hamatobium* . است که در
 عبکهای عروقی مفاصله و لکن زندگی میکند و از دیرزمانی است که در ایران در
 استان خوزستان مشاهده شده است .

بیش از ۱۵۰ میلیون نفر در نقاط مختلف دنیا با قوسهٔ برنامه‌های آبیاری

با این بیماری دچار و رو به ازدیاد است .

((تاریخچه))

این انگل را بیلارد . Bilhars در سال ۱۸۷۷ کشف نموده ولی ابعلا
 باین بیماری را از قرنهای قبل از میلاد مسیح میدانند زیرا مصفای این انگل را در
 مومیافهای افریقای که تاریخ آن ۲۹۰۰ تا ۱۰۰۰ سال قبل از میلاد است مشاهده
 نموده اند بخصوص در مومیافهای Buffer (۵۰ قرن قبل از میلاد مسیح)
 هم میگویند و این را پیدا کرده اند .

در ایران از سال ۱۳۲۰ توسط کرسی انگل شناسی دانشگاه پزشکی پرتنامه
 مطالعه در باره بیلاردیوز خوزستان آغاز گردید و از سال ۱۳۲۵ مطالعه برای پیدا
 کردن کانون های آلوده در خوزستان و پراکنندگی و انتشار میزبان واسط و اهمیت
 این بیماری از نظر بهداشت عمومی در ایران شروع گردید و بالاخره از سال ۱۳۲۹ تا
 کنون با ایجاد طرح مطالعه و مبارزه شهری با بیلاردیوز (طرح ۲۲۷ سازمان
 پرتنامه) فعالیت مستقل و وسیع آن آغاز و اداره این عملیات در شهرستان دزفول
 بنام ایستگاه تحقیقات پزشکی دزفول وابسته به انستیتو تحقیقات بهداشتی
 انجام میشود .

((انحصار جغرافیائی))

در کشورهای زیر دیده شده :

در قاره آفریقا : مصر - سودان - حبشه *

در آسیا : سوریه - لبنان - اسرائیل - عراق - یمن -

و جزیره قبرص *

شکل ظاهری و مسیر تکامل:

معموزوماها بطور کلی فرماتومهای مسند دوجنسی که جفت جفت قرار دارند
 بدین معنی که ماده در مجرای وینکسوفر *Gynaeophore* فرجایگزین است
 بدون فارتگی بوده مریغان کوتاه و روده غان بدو قسمت تقسیم می‌شود که بالاخره
 در قسمت خلفی دومرجه بهم ملحق شده و سکوم واحدی را تشکیل می‌دهند.
 دارای دو بادکفی که در قسمت قدامی بدن واقع شده اولی دهانسی و دومی
 برای ثابت شدن بکار می‌رود.
 کرمهایی مسند ظریف که نر سفیده و ماده آن بواسطه سمبامعانی تیره
 رنگ دیده می‌شود.

کرم نر بطول ۱۵ - ۸ میلیمتر طول و ۱ میلیمتر ضخامت دارد دستگاه تناسلی
 در قسمت بعضی نزدیک شروع و مبدأ کانال وینکسوفر و معوی ۵ - ۴ تستیکول است.
 کرم ماده در حدود ۲۵ - ۲۰ میلیمتر طول و ۲۵۰ میکرون ضخامت دارد.
 این کرمها در شبکه‌های عروقی مغانه زندگی می‌کنند روزانه مقدار زیادی
 هم در وریدها می‌ریزند و بعلمت وجود آنزیم حلال در آنها و انقباض وریدی
 دیواره ورید می‌گردد و تخمها در نسوج پیرامون عروقی مغانه رسامی‌شوند
 و از این راه بداخل معوطه مغانه راه می‌یابند بنوعی که میتوان آنها را در ادرار

یافت هم پیوستی و در موقع خروج از دم دارای جنین است طول آن ۱۵۰ تا ۱۶۰
 مو و دارای یک قطار انتهای است و ۱۰ تا ۶۰ مو عرض (قطر) آن است . تنه‌های
 خاردار با اندر از مثانه دفع می‌شوند و تا موقعیکه در اندر از مثانه هم نسوی
 ندارد ولی اگر همس مورخ در آب اندر از کت در اثر تماس با آب تنهها پاره شده
 و میرا سیدیم‌ها (لارو) آزاد می‌شوند و در آب شنا میکنند این جنین بهر از ۲۴
 ساعت نمیتواند در آب زنده بماند و اگر میزبان واسط خود را در این مدت پیدا نکند

از بین می‌رود میزبان واسط جزه‌ها که نرم تنان از خانواده پلانوربیده *Planorbidae*

و دون خانواده بولینینه *Bulinidae* . میباید که بنام بولینوسوس

ترونگا توس *Truncatus - bulinus* . بوده و در خوزستان شناخته شده .

وقتی میرا سیدیم میزبان خود را یافت وارد جلد آن می‌شود و تبدیل به اسپروسیت و بعد

اسپروسیت فی *Sporocystes filis* . می‌شود که از جای خود مهاجرت کرده

و در اطراف غده‌ها مورها نکر اس *Hepato - pancreas* . مجتمع می‌شود و

بالاخره تبدیل به غده زیادی سرکر شده که دارای دم دو شاخه هستند (*Purcellcare*)

این سرکرها از بدن بولینوس خارج شده و در آب شنا میکنند این سرکر در آب مسازه

در ۲۳ درجه سانتی گراد در حدود ۲۲ ساعت زنده میماند و همینکه انسان در حین

استحمام • معنا • رخموشی و با کارهای کشاورزی با این آب آلوده و سرکه‌ها تماس پیدا بکند سرکه‌ها بهیئت چسبیده و از پوست که بوسیله آب کس نرم بریده گشته و داخل بدن می‌غونند و دم خود را روی جلد باقی می‌گذارند سرکه‌ها بوسیله جریان خون به قلب راست و ریه می‌رسند و از راه مویرگهای ریه بد داخل جریان عمومی می‌افتند معمولاً سرکه‌هایی که در عراقین مزاجت ترکیب وارد می‌غونند و بجریان باب می‌رسند زنده میمانند •

در بعضی مریض کبوی ورود باب لارو کرمهای کامیاب تلفیه کرده و به سرعت تکثیر می‌یابند و کم نور رسیده برخلاف جهت ورود باب مهاجرت کرده و پوستهای مسافانه می‌روند و ماده‌ها پراز لجاج بطرف مسافانه آمده و تخم ریزی میکنند و تخم با ادرار خارج می‌شود • دوره کمون این بیماری (انکوباسیون • Incubation) یعنی از موقع ورود سرکه بدن تا پیدایش تخم در ادرار و احساس ناراحتی در ادرار در حدود دو ماه طول میکشد که بسته به مقدار کرمها در درون بدن فرق میکند • در عفونتهای جدید بهی از ۱۰ - ۴ هفته طول نمیکشد که ظاهرات مسافانه *Lésion*

Vesicale • شروع میشود •

((اطلاعات مربوط به اپیدمیولوژی بهلا ریزوز در ایران))

خوزستان

بطوریکه ذکر شد مطالقی در باره بهلا ریزوز در ایران از سال ۱۳۲۰ آغاز

گردید و نتیجه این مطالعات که هنوز هم ادامه دارد نشان داد که :

۱ - بهلا ریزوز متانه در خوزستان موجود و تعداد افرادی که از این بیماری

رنج میبرند در تمام این منطقه در حال حاضر بین ۲۵ تا ۳۰ هزار نفر تخمین زده

میشود .

۲ - بیماری بهلا ریزوز فقط در استان خوزستان و در ۷ کانون مسجوزان که دیگر

وجود دارد (طبق نقشه مقابل) .

۳ - در بهتراز ۱۲۰۰ قریه مطالعه شده در خوزستان بیماری در قریب ۴۰۰

قریه موجود و نسبت بیماری در ۱۷۵ قریه از ۱۰٪ بیشتر است که در بعضی از قراها تا

۹۰٪ سکنه باریب بیماری مبتلا هستند .

۴ - حداکثر انتقال بیماری در فصل بهار و اوایل تابستان میباشد (پساً

مفاده نتیجه آلودگی در حیوانات غوطه ور شده در آب) .

۵ - نسبت و مدت بیماری در دهه دوم عمر (بین ۱۰ تا ۲۰) بعد اکثر است